

Castell de Voltretera

Abrera

Ubicació

Comarca:	Baix Llobregat
Lloc/Adreça:	S'hi pot accedir a través d'un petit tram de camí sense asfaltar que parteix del carrer de Madrid.
Emplaçament	Al mig de la urbanització de Can Vilalba
Alçada:	218m

Coordenades:

Latitud:	41.52422
Longitud:	1.92588
UTM Est (X):	410384
UTM Nord (Y):	4597510

Classificació

Número de fitxa	08001 - 16
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Medieval Romànic Modern Popular
Segle	X-XVIII
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Recentment s'han dut a terme obres de consolidació de l'estructura (2023)
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Europea – Atributs inspire:	National Monument Record – Defensa
Observacions protecció:	BCIN-251-MH/R-I-51-5167(Llei 25/06/1985)
Data aprovació:	dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari	Si, IPA 277
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Lúdic/Cultural

Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament d'Abrera. Pl. Constitució, 1. Abrera
Fitxes associades:	
<u>Sant Pere de Voltterra</u>	
Autoria de la fitxa	-ArqueoCat SL- Natàlia Salazar
Data de registre de la fitxa:	dc., 07/02/2007 - 01:00
Autoria de la darrera revisió:	Josep Anton Pérez Arriaga (Tríade Serveis Culturals)
Data de la darrera revisió:	dl., 23/11/2020 - 18:47

Descripció

Les seves restes estan situades a la banda esquerra del riu Llobregat, encimbellat en un turó, al bell mig de la urbanització de Can Vilalba. S'aprecien restes de murs, encara notables, al costat de la capella romànica de Sant Pere (s. XI), també en ruïnes. Aquesta capella es devia edificar per necessitats de culte de les persones que vivien dins del recinte del castell i que estaven sota les ordres del senyor de Voltterra.

Les estructures pertanyents al castell han estat molt modificades i reconstruïdes en època moderna, quan n'eren els senyors els Despalau i Amat, els quals construïren a sobre del castell medieval una "domus" de murs de tàpia. La resta de murs, que conformen una planta aproximadament triangular, delimiten diverses estances, molt enrunades, fetes amb blocs de pedra i morter de calç. Sobre els turons que envolten l'antiga Vilalba donà lloc a un territori feudal amb el nom de quadra de Vilalba, i posteriorment passà a la baronia de Castellvell.

Actualment, el castell ha estat consolidat i s'ha obert al públic com a un espai de gaudi i d'apropament al patrimoni i la cultura local, amb el castell com a monument visitable incorporat a una ruta musealitzada.

Observacions:

Entre 2021 i 2023 s'han portat a terme les obres de consolidació del castell que han permès obrir un nou espai patrimonial i cultural d'Abrera. Les obres han permès també la creació d'un nou mirador.

Història

Després de la invasió àrab al segle VIII, quan les tropes carolíngies reconquereixen Barcelona als sarraïns l'any 801, s'estableix la frontera al curs inferior del riu Llobregat i moltes viles de la dreta són abandonades. Cap a finals del segle IX, queden definitivament conquerits pel comte Guifré els principals llocs i castells de la riba dreta del riu, organitzant-se aquí una marca fortificada formada pels castells de Castellví de Rosanes, Cervelló i Eramprunyà, situats en els camins principals que porten a Barcelona.

Abrera, amb el castell de Voltterra, va passar a pertànyer a la baronia de Castellví de Rosanes, que posseïa la formidable fortalesa de Castellví, que barrava el pas cap a Barcelona al congost de Martorell, i també el Castell de Castellbisbal de manera que amb unes soles mans es protegien les zones del sud i del nord del camí del Llobregat. Els senyors de Castellví estaven directament emparentats amb els comtes de Barcelona i és molt probable que els Castellví haguessin col·laborat des dels orígens amb els comtes barcelonins en la conquesta i consolidació del domini del Llobregat. Els castells de Voltterra i Castellbisbal, al nord i al sud del congost de Martorell, segurament devien ser bastits en una època molt antiga, quan la possessió de les

terres de la dreta del Llobregat encara era fluctuant o molt poc afermada. El terme del Castell de Voltrera s'estenia per la banda dreta i esquerra del riu i la seva parròquia, la de Sant Pere d'Abrera, estava situada a la banda dreta.

El terme de Voltrera es documenta des del 996, però el castell no és esmentat fins el 1027. Llavors n'era senyor Ramon Guillem de Voltrera, que el posseïa com a feu del seu germà, el senyor de Castellví. A partir d'aquest any, almenys, el castell de Voltrera serà destinat a cada generació al cabaler dels Castellví, retornant sempre a cada generació al llinatge troncal, per tal de ser novament assignat al fadrister.

En temps de Ramon de Voltrera, feudatari dels Castellví a Voltrera des del 1196 fins al 1252, es trenca la tradició segons la qual el castell era tingut en senyoria directa pel germà del senyor de Castellví. Sembla ser que el llinatge posseïdor de la baronia s'esgotà per línia masculina i passà per matrimoni als Montcada. Des del segle XVI s'anomena castell de Vilalba. El 1514 era dels Lobets, i per successió passà als Despalau i als Amat, senyors de Castellbell i el Vilar.

Durant la Guerra de Successió, Josep d'Amat, primer marquès de Castellbell, que era filipista, per raons de seguretat solia residir al castell de Voltrera, anomenat també, ja des del segle XVI, de Vilalba. Acabada la guerra amb la victòria filipista, els Amat abandonaren el vell casalot del castell, apartat i incòmode, per residir a Can Vilalba, la casa que Manuel d'Amat, virrei del Perú i germà de Josep d'Amat, feu construir al peu del castell.

Pel que fa al Castell, passà a estat d'abandó i durant la guerra Civil s'aprofitaren les bigues per fer foc i escalfar-se. No es coneix la configuració del Castell de Voltrera, i les poques restes que avui queden dempeus són d'època posterior. El testimoni més visible que queda de l'època medieval és la capella castral de Sant Pere, utilitzada pels senyors que habitaven el castell.

Des de 2021 s'han desenvolupat treballs de consolidació de les estructures del castell i s'estan portant a terme projectes de recerca arqueològica, juntament amb la UB, orientades a la identificació i definició de les estructures fins ara ocultes per l'enderroc i la vegetació.

Bibliografia

AAVV (2017). Panell interpretatiu ubicat al carrer del Rebato. Ajuntament d'Abrera. Inèdit

CATALÀ, Pere (1967): "Castell de Voltrera", dins de *Els castells catalans*, Ed. Rafael Dalmau, pp. 335-340.

PAGÈS, Montserrat (1992): "Sant Pere de Voltrera", dins de *Catalunya Romànica*, vol. XX: El Barcelonès, El Baix Llobregat, El Maresme. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, pp. 321-322.

PAGÈS, Montserrat (1992a): Art romànic i feudalisme al Baix Llobregat, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 161-172.

Enllaços d'interès:

[Castell de Voltrera, Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

[Castell de Voltrera d'Abrera, epicentre del barri de Can Vilalba](#)

[Obres de consolidació de Castell Voltrera d'Abrera \(2023\)](#)

